

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Novela zákonů o územních samosprávných celcích

Ministerstvo vnitra, podle stavu k 5. 3. 2024

Základní informace

Důvody předložení

- Praktické aplikační zkušenosti z řešení naléhavých společenských problémů (COVID-19, tornádo na Moravě, rostoucí inflace)
- Zkušenosti MV, náměty vzešlé z diskusí se zájmovými sdruženími samospráv (SMO, SMS, Asociace krajů, Sdružení tajemníků) i s jednotlivými představiteli obcí a krajů

Časové souvislosti

- Novela byla vyhlášena ve Sbírce zákonů pod č. 418/2023 Sb. a nabyla účinnosti **od 1. 1. 2024**

Základní informace

Tematické zaměření novely:

1. Společenství obcí jakožto kvalifikovaný dobrovolný svazek obcí pro řešení určitých specifických úkolů

2. Změny v oblasti odměňování (automatická valorizace)

3. Možnost „operativního“ rozhodování v případě mimořádných situací a některé další změny v reakci na zkušenosti s dobou nouzového stavu

4. Ostatní praktické změny (zvýšení majetkových limitů pro povinné rozhodnutí zastupitelstva, úpravy vedení obce v době tzv. volebního mezidobí apod.)

Společenství obcí I.

Charakteristika:

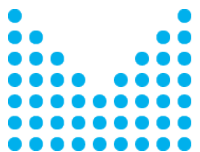
- Specifická forma dobrovolného svazku obcí (nikoli samostatný typ právnické osoby)
- Postavení společenství obcí vzniká po splnění zákonných podmínek právní mocí rozhodnutí KÚ o přiznání postavení společenství obcí

Úkoly společenství obcí:

- a) Zajišťování koordinace veřejných služeb na území členských obcí a strategického rozvoje tohoto území. Za tímto účelem vytváří ***Strategii rozvoje společenství obcí***
- b) Další možný předmět činnosti společenství - zajištění zaměstnance, který bude jménem členské obce vykonávat správní činnosti (tzv. ***létající úředník***)

Společenství obcí III.

Podmínky vzniku

- a) členy je alespoň 15 obcí, nebo
- b) alespoň tři pětiny všech obcí ze správního obvodu ORP, jestliže se v tomto správním obvodu nachází méně než 25 obcí (dle PN poslance Vlčka, původně 30)

- Obec může být členem **pouze jednoho společenství obcí**
- Členy mohou být jen **obce ze správního obvodu jedné ORP**
- Ve správním obvodu ORP může vzniknout jen **jedno společenství obcí**; nachází-li se ve správním obvodu ORP více než **40 obcí**, mohou v něm vzniknout **2 společenství obcí**, v případě více než 60 obcí mohou vzniknout **3 společenství** a v případě více než 80 obcí mohou vzniknou **4 společenství**

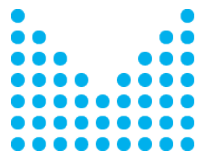

Společenství obcí IV.

„Létající úředník“

- Zaměstnanec společenství obcí (musí splnit podmínky úředníka územního samosprávného celku)
- Členská obec může v souladu se stanovami společenství a dohodou mezi společenstvím a obcí **využít tohoto zaměstnance k výkonu svých správních činností**
- Tyto správní činnosti jsou **vykonávány jménem obce** (nikoli jménem společenství), proto za tento výkon navenek odpovídá obec
- Úkoly ukládá tajemník obecního úřadu (případně starosta)

Distanční účast na jednání obecních orgánů I.

1. Musí ji *předem* **umožňovat** **jednací řád** zastupitelstva/rady obce
2. Jednací řád musí stanovit též **podrobnosti pro distanční účast**
 - Důvod: Každá obec si musí sama zvážit, zda si distanční účast „může dovolit“ (zejména s ohledem na technické možnosti)
 - Stanovení technických i jiných podmínek (případy, kdy se distanční účast sama „aktivuje“ - typicky situace jako nouzový stav apod., kdo o užití distanční účasti rozhoduje za běžných okolností atd.)
3. **Záměrně není omezena jen na určité situace** typu krizové stavy (záleží na dané obci a jejích individuálních potřebách)

Distanční účast na jednání obecních orgánů II.

(pokračování)

4. O distanční účasti na konkrétním zasedání musí být **rozhodnuto předem**
(není možné ji připustit či zakázat až při samotném jednání zastupitelstva);
z důvodu ochrany zastupitelů před ad hoc (účelovými) změnami
5. Výslovně se stanoví, že člen zastupitelstva **má vždy právo** účastnit se zasedání zastupitelstva osobně
Pokud by takové právo neměl, znamenalo by to pro obec povinnost zajistit technické podmínky
(zejména příslušnou elektroniku atd.) všem zastupitelům individuálně
6. Distanční účast **není nároková** (pokud ji nárokovou neučiní jednací řád)

Metodika MV na našich stránkách k novele (www.mvcr.cz/odk)

Pravomoci starosty pro řešení "mimořádných situací," a některé další změny v reakci na zkušenosti s dobou nouzového stavu

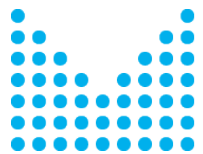

V případě mimořádné události, krizového stavu či MO při epidemii nebo MVO:

- Starosta bude oprávněn **vykonávat pravomoci, které jinak náležejí do tzv. zbytkové působnosti rady obce** (§ 102 odst. 3)
- Možnost **zrychleného svolání zasedání** je zachována a rozšířena i na další „mimořádné situace“ dle poznámky
- **Nezapočítání doby**, po níž se na obec vztahuje krizový stav či mimořádné opatření podle zvláštních zákonů, do lhůt týkajících se svolání či rozpuštění zastupitelstva

Poznámka:

Původní návrh definoval „vlastní“ mimořádnou situaci, v rámci vypořádání připomínek však byla úprava vztažena k mimořádné události podle ZIZS a krizovému stavu podle KZ. Na základě stanoviska LRV vztaženo též na mimořádné opatření při epidemii nebo nebezpečí jejího vzniku a mimořádné veterinární opatření.

Zvýšení limitů pro vyhrazené rozhodování zastupitelstva obce

- Stávající hranice pro povinné rozhodování zastupitelstva o určitých právních jednáních je nyní 20 000 Kč (§ 85)
- Tato hranice již dnes neodpovídá cenovým (hodnotovým) poměrům z doby přijetí zákona o obcích (mimo jiné souvislost s aktuální vysokou mírou inflace)
- Navrženo navýšení 3,75násobkem (75 000 Kč)
- V rámci MPŘ dojednáno navýšení 5násobkem (100 000 Kč).

Úprava správy obce v době "volebního mezidobí"

Dosud: Úkoly plnil dosavadní starosta (místostarosta) do zvolení nového a současně dosavadní rada do zvolení nové rady (všech členů). **Problém se situací, kdy již byl zvolen nový starosta, ale dosud v obci fungovala dosavadní rada obce** (nedošlo ke zvolení všech nových členů).

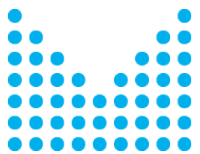
Nově: Veškeré nové obecní orgány (nový starosta a rada) se ujímají výkonu funkcí současně, zvolením posledního z těchto orgánů (do té doby vede obec dosavadní starosta i rada). Tím **bude vyloučena nepraktická koexistence nového starosty a dosavadní rady.**

Poznámka: Za zvolení nové rady postačí zvolení nadpoloviční většiny všech členů, bude-li alespoň jeden z nich starosta i alespoň místostarosta

Ostatní změny (výběr)

- Upřesnění ochrany informací o účasti obce v dražbě, veřejné soutěži apod. (§ 40)
- Upřesnění pravomocí KÚ a MV v případech, kdy orgány obcí nevykonávají přenesenou působnost (§ 65 a násl.)
- Prodloužení lhůty pro konání náhradního zasedání z 15 na 21 dní (§ 92 odst. 3)
- Prodloužení lhůty pro pořízení zápisu ZO z 10 na 15 dní (§ 95 odst. 2) a pro pořízení zápisu ze schůze RO ze 7 na 15 dní (§ 101 odst. 4)
- Upřesnění rozhodovacích pravomocí rady a zastupitelstva (§ 84, 85 a § 102 odst. 2)
- Upřesnění ustanovení v oblasti dozoru a kontroly (§ 123 a násl.)

Metodická pomoc

- MV v souvislosti s novelou připravilo metodické materiály k otázce odměňování, metodika k institutu společenství obcí (včetně vzorových stanov) a k distančnímu jednání se připravuje.
- <https://www.mvcr.cz/odk2/clanek/odbor-verejne-spravy-doзору-a-kontroly.aspx?q=Y2hudW09MTA%3d>

https://www.mvcr.cz/odk2/clanek/odbor-verejne-spravy-doзору-a-kontroly.aspx?q=Y2hudW09MTA%3d

Novela zákonů o obcích krajích a HMP

Institut společenství obcí, létající úředník, pravidla distančního jednání zastupitelstev či odměňování zastupitelů na základě objektivních statistických dat. To i další novinky přináší novela tří zákonů o obcích, krajích a hlavním městě Praze, která má samosprávám ulehčit práci a pomoci fungovat efektivněji a hospodárněji. Novela již byla schválena Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR a dne 30. listopadu 2023 i Senátem Parlamentu ČR. Dosud však nebyla podepsána panem prezidentem a dosud také nevyšla ve Sbírce zákonů.

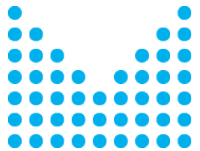
Novelu zákonů o obcích, krajích a hl. městě Praze, kterou připravilo Ministerstvo vnitra na základě praktických zkušeností a podnětů od představitelů místních samospráv. V oblasti meziobecní spolupráce zákon přináší novinku v podobě institutu společenství obcí. Nejde o obdobu již existujícího dobrovolného svazku obcí, který je zaměřen jen na určité druhy činností. Společenství obcí umožní hlubší spolupráci mezi obcemi v rámci správního obvodu obce s rozšířenou působností. Členským obcím pomůže efektivněji plánovat různé aktivity a realizovat rozvoj v řadě činností, například při plánování péče o seniory, zajišťování školní i předškolní docházky, řešení odpadů či dopravních služeb. Se snížením administrativy, zvýšením kvality a rychlosti rozhodování či s úsporou nákladů pak obcím pomůže tzv. létající úředník. Půjde o úředníka, kterého budou členské obce společenství obcí sdílet především pro výkon státní správy.

Novelizace všech tří zákonů rovněž sjednocuje odměňování zastupitelů. Výše odměn volených zástupců samospráv tak již nebude závislá na politické vůli vlády, ale na objektivním statistickém údaji. Nově se budou odměny vypočítávat pro každý kalendářní rok dle stanoveného vzorce vycházejícího z průměrné hrubé měsíční nominální mzdy. Na základě zkušeností během covidové epidemie novela mimo jiné nastavuje jasná zákonná pravidla pro distanční účast zastupitelů a veřejnosti na jednáních zastupitelstva obce. Půjde však pouze o doplněk a nikdo nebude zastupitelům ani veřejnosti účast na dálku nařizovat. Novela upravuje i správu obce ve „volebním mezidobí“. Díky tomu už tak například nemůže dojít k situaci, která nedávno nastala v Praze, kde společně působil nový primátor a stará rada. Nové vedení obce se funkcí ujme najednou, a nikoli postupně. Zkušenosti z covidu i tornáda na Moravě ukázaly, že starostové v mimořádných situacích nemají vždy efektivní nástroje, které by jim umožnily rychle a operativně jednat. Proto v případech, kdy je nutné okamžitě reagovat, dojde k posílení jejich pravomocí. Například pro sjednání firem k odstranění následků živelních událostí bude místo kolektivního orgánu mimořádně svěřeno do rukou starosty.

Návrh zákona počítá s tím, že všechny tyto novinky začnou platit již od 1. ledna 2024.

- Novela zákona o obcích, krajích a HMP
Novela zákona o obcích, krajích a hlavním městě Praha nebyla dosud podepsána prezidentem. Znění schválené Senátem Parlamentu České republiky je zveřejněno jako **Senátní tištěk č. 180** (pdf, 516 kB)
- Úplná znění zákona o obcích, krajích a HMP (připravuje se)
- Změny v odměňování od 1. 1. 2024
 - **Tabulka výše odměn od 1. 1. 2024** (pdf, 221 kB)
 - **Metodika k odměňování od 1. 1. 2024** (pdf, 460 kB)
 - **Stanoviště k aplikovatelnosti dosavadních usnesení zastupitelstev ke stanovení odměn členů zastupitelstev od 1. 1. 2024** (pdf, 245 kB)
- Distanční účast na zasedání (připravuje se)
- Společenství obcí (připravuje se)
- Ostatní metodické materiály (připravuje se)

Odbor veřejné správy, dozoru a kontroly, 1. prosince 2023

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Děkujeme za Vaši pozornost.